

*Коронацията на ромския цар Янош Квиек
във Варшава, 1937 г.*

мен“ (1931). В края на 30-те години контролът над циганите за усядане се усилва, но през 50-те години чергаруването отново им е разрешено. През 40-те – 50-те години ромите в някои социалистически държави са признати за национално малцинство. Те издават свои вестници, имат свои художествени състави. От края на 50-те години обаче в Румъния, Унгария, България, Словакия тази държавна политика се променя. Всички „социалистически“ правителства си поставят за цел тяхното „превъзпитаване“, като се отрича културната им самобитност.

В Румъния например техните песни и музика са забранени, на оркестрите им е забранено да се наричат „цигански“, задължително в тях се включват и румънци и пр. В България през 1984 г. през т. нар. „възродителен процес“ турско-арабските имена на циганите мюсюлмани са „побългарени“ насилствено.

Асимиляцията се провежда най-често с груб натиск. В Словакия пък е приет закон за окончателно усядане на членовете на общността, прилаган брутално: случвало се дори полицията да убива конете на чергаруващите, да сваля колелата на каруците им, за да спре движението им.

През 60-те години се осъществява планирано прехвърляне на роми от Словакия в Чехия, където те били по-малобройни. Демократичното движение в Чехословакия в средата на 70-те години (*Какво съдържа „Харта 77“?*) дава широка публичност на злоупотребите на властта с това население, изра-

*Обява за провеждането на избор на ромски цар,
Варшава, 1937 г.*

зени в отнемане на децата от родителите, принудителни аборти, стерилизация и пр.

Политиката на асимиляция на ромите в страните от Източна Европа, подобно на западноевропейските държави от предходните столетия, не признава етническата им обособеност: те се определят като „лица, които водят номадски начин на живот независимо от расовата си принадлежност или произход“. В някои случаи се стига до абсурда да се твърди, че уседналите роми не са роми, а такива са само пътуващите.

Различните подходи към ромската етнокултурна общност обикновено се прилагат съвместно. В периоди на криза отрицателните обществени нагласи и свързаните с тях политически практики на отхвърляне се активират. В съвременния преходен период, когато държавите и на изток, и на запад имат сериозни политически и икономически проблеми, ромите се превръщат в изкупителна жертва на кризата, отново избухват мощни екстремистки и дискриминационни нагласи спрямо тях.

Европейските политици си дават все по-ясна сметка за провала на политиката на асимиляция и търсят идеи и пътища за нова политика спрямо ромската общност. Запознаването с ромската култура, включително в училище, е един от пътищата за приема-